

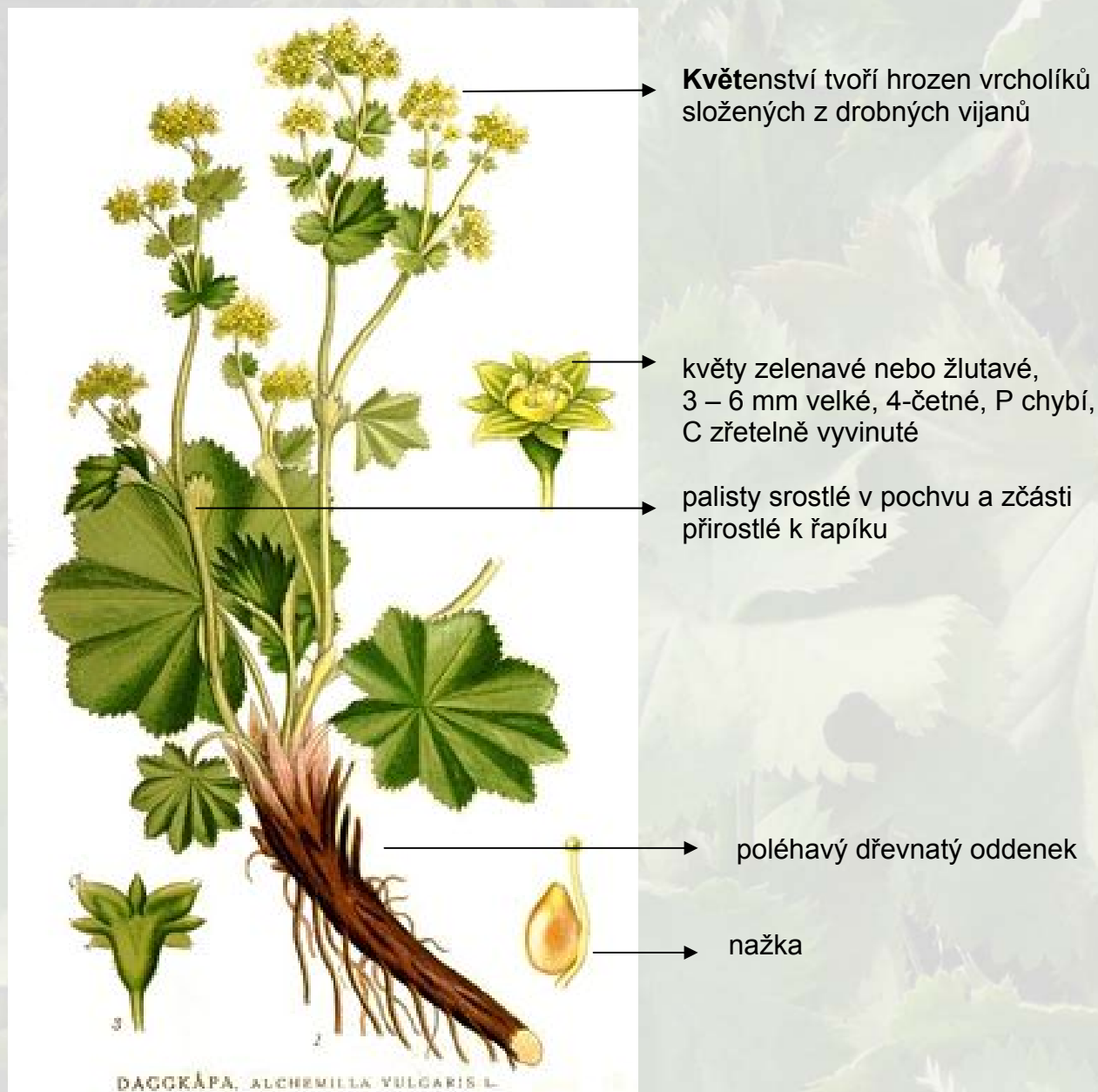
***Alchemilla* L. – kontryhel**

Rosaceae

Přibližně 500 vytrvalých druhů – byliny, polokeře, keře. Většina původem z chladného temperátního a subarktického pásma Evropy a Asie, pouze několik druhů z horských oblastí Afriky, Severní a Jižní Ameriky, Indie.

Na území ČR několik původních druhů, bez většího využití v zahradnické praxi (*Alchemilla vulgaris* L., *Alchemilla xanthochlora* Rothm.)

Většina bylinných druhů tvoří krátké, poléhavé, dřevnaté oddenky. Celé rostliny jsou lysé nebo měkko chloupkaté. **Listy** dlaniťolaločné, dlanitodílné nebo až dlaniťe složené v přízemní růžici. Na bázi listu palisty srostlé v pochvu a zčásti přirostlé k řapíku.

Alchemilla vulgaris

Nejvýznamnější druhy z pohledu zahradní a krajinářské architektury

Alchemilla mollis (Buser) Rothm. – kontryhel měkký

Původ: Rumunsko, Turecko, Bulharsko, Řecko, Makedonie, Kavkaz, Irán; ve střední Evropě v pěstování od roku 1874

Ekologie: Horské nivy výše uvedených oblastí; hemikryptofyt

Růstové a vzhledové charakteristiky: Byliny až polokeře, v listu cca 30 cm, v květu 70–80 cm vysoké, [listy](#) okrouhlé, 15 – 17 cm velké, po obou stranách hustě měkko chlupaté, jen do 1/5 (15 – 30%) laločnaté. Okraj čepele ostře zoubkatý. Pro listy je typická [gutace](#) - schopnost vytlačet vodu z pletiv. [Květenství](#) – bohaté, objemné, vzdušné, závojovité, květy žlutavé. Kvete v V. – VII.

Nejvýznamnější odrůdy:

‘Auslese’	Velký šedozelený L.	30/45-50	VI - VII
‘Robustica’	Bohaté K., víc vzpřímené	30/50-75 cm	VI
‘Senior’	Šedozelený L.	40 cm	VI
‘Thriller’	Šedozelený L., zelenožlutý K.	30/ 50 cm	VI

‘Auslese’

‘Robustica’

‘Thriller’

Pěstitelské vlastnosti a požadavky: Kontryhel měkký preferuje vlhké, na živiny bohaté, dobře propustné půdy, neutrální až slabě kyselé, hlinité v lehkém přistínění. Toleruje i větší stín a za předpokladu dostatečné a trvalé půdní vlhkosti i plné slunce. Sucho a plné slunce nesnáší, chřadne, ztrácí na svých vzhledových vlastnostech a životnosti. Nejmenší estetické hodnoty dosahuje po zimě, než nové, rašící listy [překryjí staré](#), zaschlé listy.

Množení: semenem, dělením brzy na jaře

***Alchemilla erythropoda* Juz.**

Původ: Kavkaz, Jugoslávie, Bulharsko

Ekologie: horské oblasti; hemikryptofyt

Růstové a vzhledové charakteristiky: Vytrvalá bylina s krátkým plazivým oddenkem. V porovnání s předchozím druhem celkově menší, nižší, dorůstající v listu výšky cca 15 cm, v květu 20 – 30 cm. Listy v obrysu okrouhlé, 5 – 7 laločnaté, přibližně 4 -5 cm v průměru. Okraj listové čepele ostře zubatý. Lodyha listů i květonosná lodyha načervenalá, celá rostlina jemně oboustranně pýřitá. Květenství jemnější, drobnější než u předešlého druhu, na rostlině se objevující v V – VIII.

Alchemilla erythropoda

Odrůdy: nemá výraznějších odrůd v pěstování

Pěstitelské vlastnosti a požadavky: Podobné jako předešlý druh.

Množení: semenem, dělením brzy na jaře

***Alchemilla alpina* L.**

Původ: Alpy, Grónsko

Ekologie: řídké travní porosty alpínských až subalpínských pohoří, většinou na nevápenitých podkladech; hemikryptofyt

Růstové a vzhledové charakteristiky: drobná, 10 – 20 cm vysoká bylina s vystoupavou lodyhou. **Listy** 5 - 7 – dílné, lístečky s hlubokými ostřími zuby, především na špici. Na líci lysé, vespod hedvábně stříbřitě chlupaté. Květenství mírně nad úrovní listů v hustých vijanech se objevuje v VI – VIII.

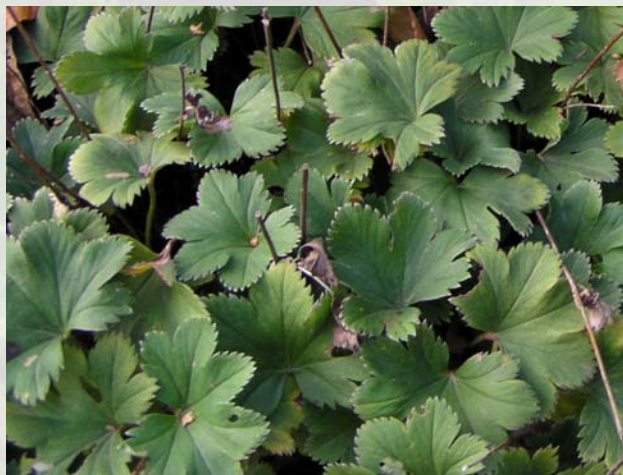
Pěstitelské vlastnosti a požadavky: propustné, vlhké půdy na slunci a přistínění

Množení: semenem, dělením brzy na jaře

Alchemilla alpina

Alchemilla sericata

***Alchemilla hoppeana* (Rchb.) Dalla Torre**

Původ: severní Alpy, jz. Německo

Ekologie: řídké travní porosty alpínských až subalpínských pohoří, na vápencových podkladech; hemikryptofyt.

Růstové a vzhledové charakteristiky: podobná předešlé, 10 – 20 cm vysoká. **Listy** 7 – 9 dílné, lístečky u báze vždy zřetelně spojené, s hlubokými ostřími zuby, především na špici. Na líci lysé, vespod méně chlupaté než předešlý druh. Květenství volnější a vyšší, nad úrovní listů se objevuje v VI – VIII.

Pěstitelské vlastnosti a požadavky: propustné, vlhké půdy na slunci a přistínění

Množení: semenem, dělením brzy na jaře

Další druhy: *A. sericata*, *A. speciosa*

Použití rodu *Alchemilla* v zahradní a krajinářské tvorbě:

Největšího uplatnění v ZAKA nachází *A. mollis*. Je významnou divoce rostoucí trvalkou se záhonovým charakterem, zbylé uváděné druhy náleží do okruhu divoce rostoucích trvalek. Náleží ke stanovištnímu prostoru „Gehölz-Rand“ – GR – Okraj porostu dřevin (Sieber 1990). Velmi cenná je její dobrá krycí schopnost listu, atraktivní list a dobrý vzhled rostliny i mimo období kvetení, velmi jemná textura v době působení vzdušného závojovitého květenství. V zahradní a krajinářské tvorbě nachází široké uplatnění:

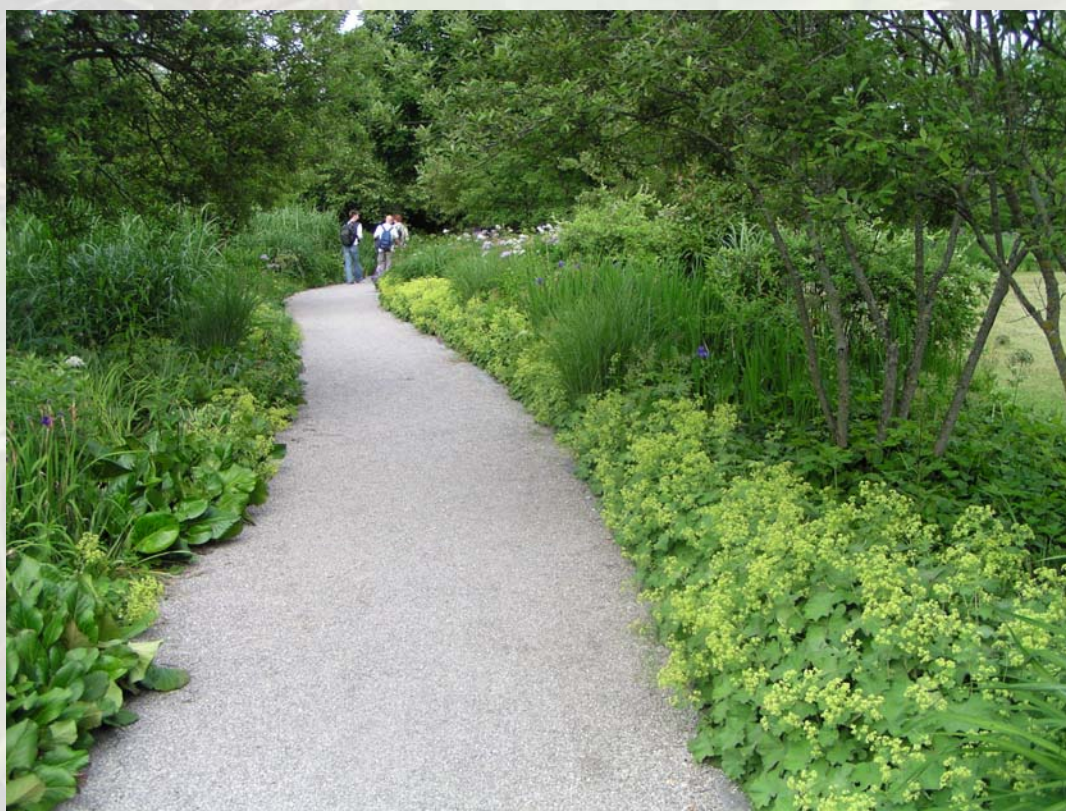
- Intenzivně ošetřované [záhony](#) v kombinaci s vyššími záhonovými trvalkami – např. *Paeonia*, *Delphinium x cultorum*, *Heliopsis helianthoides*. Obzvláště atraktivní jsou kombinace s kontrastně modře či [fialově](#) kvetoucími taxony jako jsou [Salvia nemorosa](#), druhy a odrůdy rodu [Geranium](#) a jiné.

Alchemilla mollis a *Salvia* 'Caradonna'

- stinné a vlhké podrosty a okraje porostů dřevin – kombinace s druhy jako např. např. *Hosta*, *Cimicifuga*, *Brunnera*, *Ligularia*, *Thalictrum* a jiné

- výplňová rostlina v nově zakládaných výsadbách keřů

- doprovod vodních ploch

Barevně atraktivní kombinace *Alchemilla mollis* a *Centranthus ruber*

- výsadby v prostoru kořenové mísy stromů
- [náhrady trávníků](#) – cca 5 – 7 ks/m²
- přistíněné partie velkých skalek
- přírodní zahrady
- stinné a vlhké kouty [soukromých zahrad](#)
- [řez květů](#) za účelem vázání a aranžování – komerční obchodování na květinových burzách – především odrůda 'Robusta'
- sušení květenství

Nižší druhy rodu *Alchemilla* nacházejí uplatnění především na [skalkách](#), na stanovištích s propustnými, hrubozrnnými, minerálními podklady odpovídajícího pH. Také je můžeme použít k osázení kamenných koryt či žlabů, spár v dlažbě, v suchých zídkách atd.

Alchemilla alpina

Literatura a odkazy:

Alchemilla L. In: Slavík a kol.: Květena ČR, díl 4, str. 242. Praha: Academia, 1995, str. 247 - 270.

Alchemilla L. In: Jelitto, L, - Schacht, W.: Hardy herbaceous perennials. Oregon Portland: Timber Press, 1995, Volume I, str. 25-26.

Sieber, J.: Die Sichtung der Stauden. Teil 1. Geschichte und Beetstauden. Bonn: Förderungsgesellschaft Gaertenbau. 1990.